

The Study and Comparison of Domesticism in the Works of Mahmoud Dolatabadi and Gabriel Garcia Marquez

Hossein Khorshidi

Ph.D. Student of Persian Language and Literature, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran

Reza Fahimi

Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran

Reza Heidari

Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran

Abstract

Climate Literature is a type of literature that is an outcome of climatic and geographical conditions. Climate Literature, in Iran, contains a number of branches including the Climate Literature of the South (The School of Khouzestan), the Climate Literature of the North (The School of Gilan), Isfahan's Climate Literature (The School of Isfahan), Khorasan's Climate Literature (The School of Khorasan) and Rural Literature. It is essential to remind that these schools usually find their meanings through Fiction. An important part of Climate Literature is Rural Literature. The cultural and social developments of the 40s (Land Reform, arguments on Westernism, and the need to return to the simple and traditional way of rural life) made the authors take a new look at rural problems and led to a new approach which was entitled as Rural Literature. Rural Literature started seriously with the monographs of

*Corresponding Author: hokhorshidi@yahoo.com

How to Cite: Khorshidi, H., Fahimi, R. & Heidari, R. (2023). The Study and Comparison of Domesticism in the Works of Mahmoud Dolatabadi and Gabriel Garcia Marquez. *Literary Text Research*, 27(97), 235-267. doi: 10.22054/LTR.2021.48376.2877.

Jalal Aleahmad and Gholamhossein Saedi, but Gholamhossein Saedi was the actual leader of Rural Literature in Iran. Most of his stories have a rural theme. Azadaran-e-Bayal, Toop and Tars-o-Larz gain their themes from his journeys and research throughout different parts of Iran. Another one of such active authors is Mahmoud Dolatabadi. Although paying attention to rural issues especially the ones of the rural parts of Azerbaijan is seen in the works of Samad Behrangi and Amin Faqiri, the extensive and focal aspect of this type of literature has revealed its echos in numerous works of Mahmoud Dolatabadi.

Keywords: Garcia Marquez, Rural Literature, Dolatabadi.

1. Introduction

The literary work is a full-view mirror that reflects the personality of the author, his thoughts and ideas, and the obvious and hidden angles of his society; in this way, the reader can enter the author's inner world. In fact, knowing the literary work is to a large extent equal to knowing the author and his views and social conditions. Comparative literature is also a way to know other nations and establish an intellectual and cultural relationship with them. In short, we will discuss the comparative literature of history and the novel, the emergence of its goals, and the tools it needs. Comparative literature is a branch of literature that apparently examines the literature of different countries of the world, or in other words, the topic is the discussion of relations and literary influence of two countries. In fact, comparative literature was formed when communication between nations expanded and travel increased.

Mahmoud Dolatabadi is one of the contemporary Iranian writers who has his own writing style. Considering the environment of his childhood, he attaches great importance to rural literature, and his novel *Missing Soluch* has also benefited a lot from this type of literature.

Gabriel José García Márquez was a Colombian novelist, writer, journalist, publisher, and political activist. Márquez won the Nobel Prize for Literature in 1982. He is known more than his other works for the novel *One Hundred Years of Solitude* published in 1967, which

is one of the best-selling books in the world in the style of magical realism.

Mahmoud Dolatabadi is one of the writers who paid a lot of attention to the village, and in all his works, the native elements of the villages of Khorasan province, especially around Sabzevar, which is the author's hometown, can be seen. This author, in the way of realism and sometimes magical realism, has dealt with the features of life in the village, customs, love, marriage, and the interaction between lord and serf.

Gabriel García Márquez has also revived the native components of his living region in Latin American literature. He lives among people whose women are very superstitious and believe in supernatural forces. The influence of these people can be clearly seen in Márquez's life and writings. One of the important issues in Marquez's works is love and marriage and romantic friendships, which are clearly different from the customs of other regions.

Comparing the works of Dolatabadi and Marquez is very important since they are facing two different cultures. Because on the one hand, their climatic conditions are different, which is clear in the works, and on the other hand, the difference can be seen in the social customs, beliefs, and way of life of the characters.

2. Literature Review

Since the present research is comparing and contrasting climate literature and its reflection in the works of two famous Iranian writers (Mahmoud Dolatabadi and Colombian writer Gabriel García Márquez), therefore, it is necessary to give a background of the first two categories, although the researches conducted in different fields are comprehensive and relevant.

Analyzing the cognitive style of Mahmoud Dolatabadi, Hossein Hosseinpour, *Alashti Persian Language and Literature Magazine*, vol. 8, 2005, p. 221. In this article, the language of Dolatabadi's stories is analyzed from the point of view of stylistics, whose combination of ancient and native vernacular forms with special syntactic structures and extensive sensory similes in a special syntactic context form the most important stylistic indicators of the language of his stories.

A comparative study of the novel "Missing Soluch" by Mahmoud Dolatabadi and "Short Stories" by Maroun Abboud from the perspective of climate literature: Khaghani Esfahani, Mohammad Najafi, Hassan; Kavosh-Nameh Journal of Comparative Literature (Autumn 2013, No. 15 Scientific Research 23 ISC from 25 to 47) two authors, despite not having any connection due to the time and place distance, but due to their coexistence with the people of a particular region and being influenced by the environment, have provided the readers with an almost comprehensive and complete picture of the natural and human geography of the region.

3. Methodology

The analysis of information is based on the components of climate literature and beliefs and customs included in the works of two authors. In this way, by reading the works of two authors, native components are extracted and while analyzing, they are compared with each other and the result is shown in graphs. The method of content analysis is used due to the fact that the content of the works is of interest and we compare them based on the content and themes. Content analysis is a technique through which the special features of messages can be systematically and objectively identified. (Chava Frankford, 2011: 469)

"Barden" also considers content analysis as a set of communication analysis techniques that are used to describe the content of the message and systematic objective methods (Barden, 1374: 38). It should be a systematic procedure to check the content of recorded information. (Rajerdi, 2004: 217) "Barden" also considers content analysis as a set of communication analysis techniques that are used to describe the content of the message and regular objective methods (Barden, 2014: 38). It can also be any systematic procedure that is recorded in order to check the content of the information. (Rajerdi, 2004: 217)

4. Results

Comparing the native characteristics of two stories from two different regions can show the effect of climatic conditions on customs and

personal and social relations and beliefs. For this reason, it is necessary to compare the works of prominent writers from different countries and examine their cultural similarities and differences.

In this research, the works of Mahmoud Dolatabadi and Gabriel García Márquez were compared in terms of climatic characteristics. Dolatabadi is one of the writers whose fictional locations are mostly villages, but Marquez's fictional locations include cities and villages. The effect of the environment and geography, the way a writer deals with issues, as well as the climatic conditions and the writer's lifestyle, along with his rhythm and tone create his style. The main subject of most of Dolatabadi's pieces is the description of the problems of the common people in the villages of Khorasan. In Márquez's pieces, the impact of society's context can be clearly seen along with magical realism as a recurring element. In these works, we come across climatic similarities, which shows the cultural and social similarity of rural communities. Some elements that are inevitable in rural life can be seen in the works of both authors, including some occupations such as working on the land, keeping animals, travel equipment, and transportation. The style of naturalism can be seen in Dolatabadi's works, while Márquez is more realistic, and even in *One Hundred Years of Solitude*, which is written in the style of magical realism, we can see realism in many cases and in some cases, he has included naturalistic scenes in the story.

Dolatabadi's description of places is accompanied by feelings and emotions, and the narrator enjoys the scene along with the characters. This feature does not exist in Marquez's works, and the narrator's closeness and his feelings towards the place are not felt. The sense of belonging of the characters in the story is one of the similarities between these works.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقایسه عناصر روستایی در جای خالی سلوچ محمود دولت آبادی و صد سال تنهایی گابریل گارسیا مارکز بر اساس مؤلفه‌های ادبیات اقلیمی

حسین خورشیدی* دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران

رضا فهیمی استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران

رضا حیدری استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران

چکیده

محمود دولت‌آبادی از جمله نویسندگان خطه خراسان است که آثار داستانی خود را با ویژگی‌های اقلیمی و به ویژه مؤلفه‌های روستایی پدید آورده است. گابریل گارسیا مارکز نیز در آمریکای جنوبی از نویسندگانی است که دارای آثاری خاص با ویژگی‌های منحصر به فرد است. در این پژوهش، رمان جای خالی سلوچ و صد سال تنهایی با روش توصیفی - تحلیلی و تطبیقی از جهت تفاوت‌ها و تشابهات ادبیات اقلیمی با هم مقایسه شده‌اند. با وجود تفاوت‌های زیادی که میان نحوه پرداختن این دو نویسنده به این مضامین وجود دارد در این دو رمان در حوزه ویژگی‌های اقلیمی روستاها تشابهاتی دیده می‌شود که بیشتر سبک زندگی روستایی، موقعیت دهکده و خانه‌ها، نزدیکی به طبیعت بکر، دوری از زندگی تجملی و برخی شرایط زندگی که سادگی و ابتدایی بودن احتیاجات را شامل می‌شود. تفاوت‌های این دو رمان در حوزه فرهنگ و اوضاع اجتماعی بروز می‌کند. دولت‌آبادی محیطی کاملاً روستایی را به تصویر کشیده که همه ویژگی‌های روستا را در آن می‌توان دید و هدفش نشان دادن مشکلات روستائیان در دهه چهل ایران و نحوه تعامل مردم با آن بوده است، اما مارکز با هدف نشان دادن چگونگی تبدیل یک دهکده به شهری بزرگ و پیشرفته، ماکوندو را پدید آورده و کمتر به ویژگی‌های روستایی آن پرداخته است و بیشتر آداب و رسوم و باورهای مردم آمریکای جنوبی را به عنوان شرایط اقلیمی نشان داده است.

کلیدواژه‌ها: گابریل گارسیا مارکز، ادبیات اقلیمی، محمود دولت‌آبادی.

مقدمه

ادبیات اقلیمی چنانکه از نام آن پیداست، گونه‌ای ادبیات است که تحت شرایط اقلیمی خاص پدید می‌آید و اساس آن ویژگی‌هایی است که در سرزمینی به طور خاص وجود دارد. این نوع ادبی بیشتر در توصیفات و آداب و رسوم خود را نشان می‌دهد و تاثیری بر ساختار داستان و پیرنگ آن ندارد «بلکه صرفاً توصیف خصوصیات بومی، طرز لباس پوشیدن و آداب و رسومی را دربر می‌گیرد که با کیفیتی برجسته و غریب ارائه می‌شود. صبغه محلی در این حد فقط جنبه تزئینی دارد» (داد، ۱۳۸۳: ۱۹۹).

مکتب تطبیقی با رویکرد آمریکایی به ملیت و فرهنگ کشورها توجه دارد و به نقد ادبی آثار مورد بررسی پرداخته و کلیت آن‌ها را مورد بحث قرار می‌دهد به همین دلیل در این مکتب می‌توان دو اثر متفاوت را در دو کشور مختلف با شرایط فرهنگی و جغرافیایی متفاوت بررسی کرد (امین مقدسی، ۱۳۸۶: ۲۱-۲۰).

در ادبیات روستایی، مهم‌ترین مسئله‌ای که مطرح می‌شود زمین، زراعت، کشاورزی و دامداری است. به دلیل وابستگی اقتصادی مردم روستا به زمین و دام، مسئله عشق و علاقه به زمین و اهمیت آن نزد آن‌ها مطرح می‌شود. به همین جهت عشق به زمین یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مشترک در ادبیات روستایی را تشکیل می‌دهد. چنانکه در آثار دولت‌آبادی این مسئله بسیار پررنگ مطرح شده به طوری که حفظ زمین برای آن‌ها به اندازه حفظ خانواده و فرزندان ارزش دارد. در کنار این مؤلفه، عشق به طبیعت، خانواده و سایر عناصر طبیعی نیز مطرح می‌شود. در آثار مارکز^۱ نیز عشق مؤلفه‌ای مهم است. در کتاب «صد سال تنهایی» شخصیت‌های محدودی به آباد کردن سرزمینی می‌پردازند که متعلق به خود آن‌هاست که کم‌کم توسعه می‌یابد و تبدیل به شهر می‌شود. این منطقه بکر دارای آداب و رسوم بدوی بوده و عشق افراد به یکدیگر نیز بدون هیچ آدابی از غریزه طبیعی و بدوی تبعیت می‌کند که تابع زندگی خاص افراد منطقه است که در طی دوران توسعه یافتگی دگرگون شده و به زندگی شهری نزدیک می‌شود.

با داشتن پیش‌زمینه‌ای از این دو نویسنده، در این پژوهش به مقایسه بوم‌گرایی روستایی و مؤلفه‌های آن در شاخص‌ترین آثار دو نویسنده، یعنی صدسال تنهایی و جای خالی سلوچ، می‌پردازیم و هدف اصلی این است که دریابیم شرایط بومی کشورها هم از لحاظ

---

1. Márquez, G.

آب و هوا و هم از لحاظ مذهب غالب، چه تأثیری بر نحوه زندگی و آداب و رسوم و سنت‌ها دارد.

به منظور دستیابی به هدف اصلی پژوهش سه پرسش زیر مطرح شده است:
- شباهت‌ها و تفاوت‌های شرایط زندگی در روستا در جای خالی سلوچ و صد سال تنهایی کدام است؟

- در جای خالی سلوچ و صد سال تنهایی کدام یک از مؤلفه‌های بومی پررنگ جلوه داده شده است؟

- تأثیر شرایط بومی بر آداب و رسوم و نحوه زندگی شخصیت‌ها چیست؟
همچنین در راستای پاسخ به سوالات مطرح شده، فرضیه‌هایی به شرح زیر ارائه شده است:

- در هر دو رمان برخی ویژگی‌های محیط روستا لحاظ شده است، اما در جای خالی سلوچ فرهنگ ایرانی حاکم است و بر این اساس کنش شخصیت‌ها متفاوت با کنش‌های شخصیت‌های صد سال تنهایی است.

- در جای خالی سلوچ مؤلفه‌های عشق به زمین و ارزش و اهمیت آن و جنگیدن به خاطر زمین پررنگ شده است. در صد سال تنهایی آداب و رسوم و عقاید بومی به ویژه نحوه عشق ورزیدن به زمین و جنس مخالف پررنگ است.

- شخصیت‌ها بر اساس اعتقادات مذهبی و باورهای قومی خود دارای رفتارهای خاص هستند.

۱. پیشینه پژوهش پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

در بررسی‌های انجام شده تحقیقی مبنی بر عناصر اقلیمی دو کتاب «صد سال تنهایی» و «جای خالی سلوچ» یا تطبیق و مقایسه آن‌ها یافت نشد. برخی تحقیقات که بر این آثار نوشته شده در ادامه به طور خلاصه معرفی می‌شود.

حق روستا و وحیدزاده (۱۳۹۱) در مقاله خود با عنوان «بررسی تطبیقی - بینامتنی تأثیر گابریل مارکز بر ادبیات داستانی فارسی با تأکید بر مقایسه دو اثر صدسال تنهایی و بالون مهتا» به ارتباط ترامتنی دو اثر پرداخته شده‌اند. نتیجه این پژوهش بیانگر این است که شباهت دو اثر در بخش شخصیت‌ها و رخدادها و همچنین شروع داستان و چرخش زمانی

است، اما همه شخصیت‌ها با هم قابل انطباق نیستند و رخدادها نیز تکرار نمی‌شوند. ورود ناگهانی افراد بیگانه به محیط زندگی شخصیت‌ها نیز از جمله موارد مشابهت دو اثر شمرده شده است.

در مورد محمود دولت‌آبادی و آثار وی نیز تحقیقات زیادی انجام گرفته که هیچ یک با پژوهش حاضر همپوشانی و مشابهت ندارد. در ادامه به اختصار به پژوهش‌ها اشاره شده است.

خاقانی اصفهانی و نجفی (۱۳۹۳) در مقاله خود با عنوان «بررسی تطبیقی رمان جای خالی سلوچ محمود دولت‌آبادی و داستان‌های کوتاه مارون عبود^۱ از دیدگاه ادبیات اقلیمی» به روش نقد آمریکایی این دو اثر را با هم مقایسه کرده و به این نتیجه رسیده‌اند که به دلیل همزیستی نویسندگان با مردم و تأثیرپذیری از محیط، تصویری جامع و کامل از جغرافیای طبیعی و انسانی منطقه ارائه شده و هدف هر دو نویسنده نقد فتودالیسم سیاسی و اقتصادی حاکم بر جامعه است.

حبیبی نسامی (۱۳۹۳) در مقاله «بررسی بوم‌گرایانه باشیرو اثر محمود دولت‌آبادی» به بررسی داستان «باشیرو» از جهت عناصر طبیعت و وحش پرداخته و صحنه‌های مروط به دریا را که مهم‌ترین مکان مطرح شده در این داستان است برجسته کرده و رابطه شخصیت را با آن تحلیل کرده است.

پرویزی راد (۱۳۹۵) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «بررسی تطبیقی - تحلیلی ادبیات اقلیمی در رمان جای خالی سلوچ محمود دولت‌آبادی و تس دوربرویل توماس هاروی^۲ به روش تطبیقی، ویژگی‌های اقلیم دو اثر را بررسی کرده است. مؤلفه‌های مورد بررسی عبارتند از: اعتقادات و آداب و رسوم، مشاغل و حرفه‌ها، شکل معماری منطقه، زبان و گویش محلی، پوشش، صور خیال اقلیمی. نتیجه پژوهش بیانگر آن است که این دو نویسنده در کاربرد عناصر اقلیمی متفاوت عمل کرده‌اند. تکیه محقق بیشتر بر مسائل سیاسی و مشکلات مطرح شده در رمان‌هاست و به مباحثی چون انقلاب سفید و سیاست‌های محمدرضا شاه پرداخته است.

---

1. Abboud, M.
2. Harvey, Th.

طاهرخانف مزدک (۱۳۹۱) پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «بررسی تطبیقی بازنمایی روستا و مناسبات آن در آثار آل احمد، ساعدی و دولت‌آبادی» با توجه به گفتمان سه‌گانه نوستالژیک، تراژیک و بازاندیشانه به بررسی و مقایسه این آثار پرداخته و به این نتیجه رسیده است که رمان جای خالی سلوچ در قالب گفتمان بازاندیشانه و رمان کلیدر در قالب دو گفتمان نوستالژیک و بازاندیشانه قرار دارد. این پژوهشگر بیشتر به امور سیاسی و تأثیر آن بر اوضاع روستا توجه کرده است.

جعفریان جلودار (۱۳۹۰) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «ادبیات روستایی در رمانهای جای خالی سلوچ، سووشون و داستان یک شهر» شخصیت‌ها را معرفی کرده و سپس به جامعه‌شناختی و تصویر و توصیف پرداخته است. پس از آن مؤلفه‌های روستایی همچون: باورها، مراسم، سنت‌ها، اعتیاد، استثمار، عشق، مهاجرت، بوروکراسی اداری، ضدیت با تکنولوژی و مواردی از این دست را تنها با ذکر نمونه‌هایی بدون تحلیل ارائه کرده است.

۲. روش پژوهش

پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی انجام می‌شود به این ترتیب که مؤلفه‌های اقلیمی از دو رمان مورد بحث استخراج شده و با هم مقایسه می‌شوند و در انتها تفاوت‌ها و شباهت‌های ادبیات اقلیمی خطه خراسان در «جای خالی سلوچ» با ادبیات آمریکای جنوبی در «صد سال تنهایی» بیان می‌شود. برای تطبیق این دو اثر از رویکرد آمریکایی ادبیات تطبیقی تبعیت می‌شود؛ در این رویکرد، آثار گویندگان از دو کشور مختلف از جهت موضوع و نحوه پرداختن به آن مطرح می‌شود و بحث تأثیر و تأثر در میان نیست.

۳. بحث

۳-۱. ادبیات اقلیمی

مارتین گری^۱ ادبیات اقلیمی را اثری می‌داند که تأکیدش بیشتر بر جغرافیا، آداب و رسوم و گفتار محل خاصی باشد و «درباره آن محل، بیشتر توضیح جدی می‌دهد تا اطلاعات پیش‌زمینه‌ای صرف» (گری، ۱۳۸۲: ۲۷۲). همچنین گفته‌اند که «رمان محلی از بُعد فضا

---

1. Gray, M.

اهمیت دارد و از آن مکان خاصی است، اما این وابستگی مکانی، صرفاً متضمن انعکاس رنگ و رویی محلی نیست، بلکه زمینه، گفتار و آداب محلی وسیله‌ای جهت نمایش بهتر رفتار و کردار شخصیت‌ها، نحوه تفکر و مجموعه احساسات آن‌هاست» (مقدادی، ۱۳۷۸: ۲۶۷).

در برخی تعاریف هم میان رمان ناحیه‌ای و رمان محلی تفاوت‌های اندکی قائل شده‌اند و گفته‌اند: «رمان ناحیه‌ای^۱ رمانی است که به کیفیت و مختصات جغرافیایی بومی و ناحیه‌ای وفادار بماند و بر محیط و قلمرو خاصی تمرکز یابد. در این رمان‌ها توجه بسیار به توصیفات و خصوصیات بومی و ناحیه‌ای از جمله نحوه لباس پوشیدن و صحبت کردن و آداب و رسوم می‌شود و این خصوصیات به عنوان پایه و اساس داستان کارکرد دارد» (میرصادقی و ذوالقدر، ۱۳۷۷: ۱۶۷). «رمان محلی»^۲ مشابه رمان ناحیه‌ای است جز اینکه توصیفات و مختصات محلی و بومی در این رمان‌ها صوری و ظاهری است و جنبه تزئینی و آرایشی دارد و پایه و اساس رمان را تشکیل نمی‌دهد، بلکه به عنوان سندیت و صحت داستان به کار گرفته می‌شود (میرصادقی، ۱۳۸۲: ۴۹۸).

«برخی نویسندگان، داستان‌های اقلیمی و روستایی را در یک ردیف قرار داده‌اند، حال آنکه نمی‌توان آن‌ها را از یک جنس دانست. ادبیات روستایی علی‌الطلاق در مقابل ادبیات شهری قرار می‌گیرد؛ اگر چه هر یک از این دو می‌توانند ویژگی‌های ادبیات اقلیمی یا منطقه‌ای را دربر داشته باشند. بیان مناسبات ارباب و رعیتی در روستایی معین نمی‌تواند در زمره ادبیات اقلیمی قرار گیرد، زیرا وضعیت معین و ویژه‌ای را نسبت به سایر روستاهای ایران بیان نمی‌کنند. یکسان پنداشتن ادبیات اقلیمی و روستایی به مفهوم آن است که داستان‌های متضمن فضای شهری نمی‌توانند در قلمرو ادبیات اقلیمی جای بگیرند» (جعفری، ۱۳۸۰: ۶۶-۶۵). در تعریف دیگری از رمان ناحیه‌ای گفته‌اند داستانی است که در صحنه و زمینه آن غالباً آداب و رسوم سنت‌ها، لهجه و گفتار محلی، پوشش‌ها، فولکلور و حتی شیوه‌های تفکر و احساس مردم یک منطقه نشان داده می‌شود؛ به گونه‌ای که این عناصر متمایز و مشخص‌کننده یک اقلیم خاص هستند (Abrams, 1993: 107).

---

1. Regional novel
2. Local color novel

ادبیات اقلیمی دارای شاخصه‌هایی است که مهم‌ترین آن‌ها عبارت است از: شاخصه‌های جغرافیایی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی که هر یک دارای شاخه‌های متعدد است.

۲-۳. ادبیات تطبیقی

مقایسه آثار ادبی سرزمین‌های مختلف براساس محتوای آثار می‌تواند به شناخت تفاوت‌ها و شباهت‌های فرهنگی و هنری کمک کند. از این رو، ادبیات تطبیقی با این هدف پدید آمده که با در نظر گرفتن شرایط زیستی نویسندگان و شباهت‌های احتمالی در آثار به این مقایسه بپردازد و تبعاً انتخاب آثار باید با دقت فراوان و همراه با شناخت پدیدآور اثر و روح کلی حاکم بر متن باشد. در دانشنامه ادب فارسی در تعریف ادبیات تطبیقی آمده است: «ادبیات تطبیقی شاخه‌ای از نقد ادبی است که به سنجش آثار، عناصر، انواع سبک‌ها، دوره‌ها، جنبش‌ها، چهره‌های ادبی و به طور کلی مقایسه ادبیات در مفهوم کلی آن در دو یا چند فرهنگ و زبان مختلف می‌پردازد» (انوشه، ۱۳۷۶: ۴۱). به عبارت دیگر «ادبیات تطبیقی فلسفه‌ای نو در ادبیات و نظریه‌ای جدید در علوم انسانی است. شاکله آن بر اساس پدیده ادبی به عنوان یک کلیت و نفی خودکفایی فرهنگی استوار است» (یوست، ۱۳۸۷: ۵۸).

«ادبیات تطبیقی بررسی روابط تاریخی ادبیات ملی با ادبیات دیگر زبان‌هاست؛ چگونه ادبیات یک کشور با ادبیات دیگر سرزمین‌ها پیوستگی می‌یابد و بر یکدیگر تأثیر متقابل می‌نهند؟ ادبیات مزبور چه دریافت کرده است و چه چیزهایی به عاریت می‌دهد؟ از این رو، ادبیات تطبیقی، بیانگر انتقال پدیده‌های ادبی از یک ملت به ادبیات دیگر ملت‌هاست» (ندا، ۱۳۸۴: ۲۶-۲۵).

آغاز ادبیات تطبیقی جایی است که تاریخ ادبیات ملی بر آن پایان می‌یابد. به عبارت دیگر، «هر بررسی و پژوهشی که از محدوده ادبیات یک قوم واحد تجاوز کند و به پهنه ادبیات جهانی پا گذارد؛ چه در زمینه موازنه ادبیات دو یا چند قوم و چه درباره روابط ادبی ملل و چه در باب اصول و موازن کلی ادبیات و جز این‌ها از مقوله ادبیات تطبیقی خواهد بود» (نجفی، ۱۳۵۱: ۴۴۸).

«رسالت ادبیات تطبیقی، بازنمایی خط سیر پیوندهای ادبی ملت‌های گوناگون و بخشیدن روح تازه به آن‌هاست. گذشته از این، ادبیات تطبیقی، ادبیات هر ملتی را از مرزهای خود فراتر می‌برد و آن را در مقام جزئی از کل بنای میراث ادبی جهان فراروی اندیشه‌های گوناگون قرار می‌دهد. بنابراین، ادبیات تطبیقی نه تنها مکمل تاریخ ادبیات و پایه‌ای سترگ در نقد ادبی است، بلکه عامل مهمی در پژوهش‌های جامعه‌شناختی و درک صحیح آن به شمار می‌رود و می‌توان جوامع بشری را به سوی ایجاد روح تفاهم و همکاری میان انسان‌ها سوق دهد» (آذر، ۱۳۸۷: ۳۰).

کادن^۱ در مورد ادبیات تطبیقی می‌گوید: «آزمودن و تحلیل ارتباط‌ها و همانندی‌های ادبیات اقوام و ملل گوناگون، مطالعه تطبیقی ادبیات، مثل مطالعه تطبیقی مذاهب، کار نسبتاً تازه‌ای است و قبل از قرن نوزدهم به ندرت سابقه‌ای از آن وجود دارد» (کادن، ۱۳۸۰: ۹۳). ادبیات تطبیقی تحت تأثیر دو رویکرد قرار دارد که در فرانسه و آمریکا ایجاد شده است؛ ابتدا در فرانسه و تحت تأثیر جریان‌های اثبات‌گرا و تجربه‌گرا پدید آمد که به دنبال تأثیر میان فرهنگ‌ها و ملل بود. در این مکتب، بر شواهد تاریخی و مدارک علمی دال بر انتقال مضامین و ایده‌های ادبی از ملتی به ملت دیگر تأکید می‌شود. از این رو در این رویکرد به زیباشناسی و ادبیات متن توجه نمی‌شود، بلکه به دنبال عوامل خارجی است که منجر به تأثیرات ادبی می‌شود. بنابراین «در مکتب فرانسوی، ادبیات تطبیقی عبارت است از بررسی روابط بین المللی میان ادبیات‌های گوناگون و تبادل و انتقال فرهنگی و ادبی؛ که این انتقال از راه‌های گوناگون از قبیل کتاب‌ها، مترجمین و ترجمه‌ها و میانجی و واسطه‌ها صورت می‌گیرد» (محسنی‌نیا، ۱۳۹۳: ۹۷). پس از جهانی شدن ادبیات تطبیقی و راه‌یابی آن به اروپا و آمریکا، این مکتب به شکل تازه‌ای رواج پیدا کرد که با عنوان رویکرد آمریکایی معروف شد. در این رویکرد، تطبیق به شکلی وسیع‌تر انجام می‌شود و ملاک آن ملیت و فرهنگ است؛ نه زبان و ارتباط تاریخی یا تأثیر و تأثر در دو زبان. در این رویکرد، ادبیات مسئله‌ای جهانی و کلی است و بیشتر به نقد ادبی نزدیک می‌شود (بزرگ چمی، ۱۳۸۷: ۱۴۸).

---

1. Cuddon, J. A.

۳-۳. مؤلفه‌های ادبیات اقلیمی در جای خالی سلوچ و صد سال تنهایی

با نگرشی در دو رمان مورد بحث متوجه می‌شویم که این دو رمان را از دو جنبه می‌توان بررسی کرد. جای خالی سلوچ رمانی کاملاً روستایی است که مؤلفه‌های فراوانی از زندگی روستاییان در آن یافت می‌شود، اما صد سال تنهایی رمانی است که از روستا شروع شده به شهر خاتمه می‌یابد؛ بنابراین، مؤلفه‌های روستایی کمتری را در آن می‌توان یافت به همین دلیل این دو کتاب را از جنبه اقلیم روستا و از نظر فرهنگی می‌توان با هم مقایسه کرد.

۳-۳-۱. مؤلفه‌های زندگی روستایی

زندگی روستایی با زندگی در شهر تفاوت‌های زیادی دارد؛ این تفاوت‌ها در ادبیات روستایی ایران بسیار آشکار است که شامل: مکان زندگی، مصالح ساختمانی، مشاغل، بازی‌ها و سرگرمی‌ها، تعامل مردم با یکدیگر، تعامل با طبیعت و بسیاری مؤلفه‌های دیگر است که در اینجا در دو کتاب مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۳-۳-۱-۱. مکان زندگی

مکان زندگی روستائیان در میان طبیعت بکر است و جنس خانه‌ها و معماری آن‌ها تفاوت کلی با معماری شهری دارد. مکان‌های روستایی در همه جا با اندکی تفاوت به هم شباهت دارند. مکان روستایی دارای یک کلیت است در میان طبیعت بکر و بعد شامل خانه‌هایی است که در دل این کلیت قرار دارند که به ترتیب به آن‌ها پرداخته می‌شود.

الف- در صد سال تنهایی

۳-۳-۱-۱-۱. موقعیت دهکده

دهکده ماکوندو مکانی دور افتاده است که گروهی مهاجر جوان آن را بنا کرده‌اند. این مکان در نزدیکی آب قرار دارد و چون با کمترین امکانات ساخته شده، مصالح ساختمانی آن نیز از موارد اولیه تشکیل شده است:

- دهکده ماکوندو تنها بیست خانه کاهگلی و نئین داشت... خانه‌ها در ساحل رودخانه بنا شده بود. آب رودخانه زلال بود. از روی سنگ‌های سفید و بزرگی شبیه به تخم جانوران ما قبل تاریخ می‌گذشت (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۱).

مارکز موقعیت مکانی روستا را نیز توصیف کرده است:

- در اطراف آن سلسله جبال بلندی قرار دارد و در جنوب باتلاق‌های کوچک با پوشش گیاهی و مرداب پهناور (همان: ۱۹).

مارکز موقعیت روستا را توصیف می‌کند تا نشان دهد زمانی که مردان دهکده برای یافتن راهی به جایی دیگر از آنجا بیرون می‌روند به موانع زیادی برخورد می‌کنند و دست خالی برمی‌گردند.

سبک این رمان رئالیسم جادویی است؛ «در رئالیسم جادویی خواننده با دنیایی واقعی روبه‌روست که ناگهان در آن اتفاقی خارق‌العاده و غیر قابل درک روی می‌دهد» (حق روستا، ۱۳۸۵: ۲۰). به همین جهت توصیفاتی که مارکز از برخی مکان‌های خارج از دهکده می‌دهد مانند جنگل‌هایی که از فرط انبوهی کاملند، تاریکند و مردانی که برای کشف دنیایی بهتر در آن قدم گذاشته‌اند و روزهای متمادی راه می‌روند، دور از ذهن و خیالی می‌آید. با تصویرپردازی این منطقه، اهالی متوجه موقعیت مکانی خود شده، دیگر آرزوی رفتن از آنجا را نمی‌کنند.

علاوه بر این، این مکان برای اهالی آن جنبه تقدس دارد و حاضر به ترک آن نیستند. خوزه آرکادیو^۱ زمانی که تصمیم به ترک دهکده و مهاجرت می‌گیرد با مخالفت همسرش مواجه می‌شود و او سایر زنان اهالی را علیه شوهرانشان می‌شوراند و هیچ کس حاضر به همکاری به آرکادیو نمی‌شود و او ناچار از رفتن منصرف می‌شود. دلیل اوسولا^۲ برای حفظ دهکده این است که در اینجا دارای فرزند شده‌اند، اما آرکادیو می‌گوید چون هنوز کسی در اینجا نمرده است، دلبستگی وجود ندارد؛ ایندر حالی است که اوسولا حاضر است برای حفظ این زمین بمیرد:

- اوسولا با لحنی آرام گفت: «اگر قرار باشد من بمیرم تا بقیه در اینجا بمانند خواهم مرد» (مارکز، ۱۳۵۶: ۲۱).

---

1. José Arcadio
2. Úrsula

۳-۳-۱-۱-۲. خانه‌ها

مارکز در صفحات اولیه کتاب خانه‌های روستایی را کاملاً توضیح می‌دهد. این خانه‌ها همه شبیه به هم هستند؛ زیرا از روی نقشه اولیه خانه‌ای که در آنجا ساخته شده، کپی برداری شده است. ذکر شباهت خانه‌ها به هم نشان می‌دهد در این دهکده فاصله طبقاتی وجود ندارد و همه شبیه هم هستند:

– «کف اتاق‌ها از گل ساخته شده بود. دیوارهای کاهگلی و اثاثیه چوبی دهاتی که با دست خودشان ساخته بودند، همیشه پاکیزه بود و از صندوق‌های کهنه لباس همیشه عطر ملایم ریحان به مشام می‌رسید» (همان: ۱۷).

با این وصف می‌فهمیم اهالی این روستا از نظر مالی در مضیقه نیستند و می‌توانند لوازم خود را سالم و تمیز نگه دارند و از گیاهان معطر استفاده کنند. این داستان دارای سبک رئالیسم است و «نویسنده رئالیست زندگی را عموماً و حوادث و صفات بشری را خصوصاً به مثابه سیر تکاملی در نظر می‌گیرد؛ نه به منزله سلسله‌ای از پدیده‌های مجزا که با یکدیگر و شرایط تاریخی ارتباط ندارد. در چشم او تضاد و همبستگی عامل سازنده حیات اجتماعی است» (پرهام، ۱۳۶۲: ۴۳).

دولت آبادی رئالیسم را به عنوان بیان صرف مناسبات اجتماعی پذیرفته و معتقد است که «رئالیسم کل هستی و همچنین کارکرد ذهن آدم را دربر می‌گیرد» (چهلتن، ۱۳۸۰: ۱۵۵).

ب- جای خالی سلوچ

۳-۳-۱-۱-۳. موقعیت روستا

توصیف در رمان‌های دولت آبادی جای زیادی را به خود اختصاص می‌دهد. وی از توصیف برای معرفی مکان‌ها، شخصیت‌ها، افکار، عقایدشان و ایجاد صحنه‌های رمانتیک استفاده می‌کند. روستای زمینج در میان زمین‌های درندشتی واقع شده که در آن‌ها کشاورزی می‌شود و جوی آبی نیز از میان آن روان است:

– «دست چپ زمین خدا زمین به ریگ دراز می‌شد راستش را جوی می‌برید و بالا سرش به دشت کلغرس می‌زد پس پایینه‌اش تا چشم کار می‌کرد زمین بود و زمین. اما از چنین زمین درندستی بار برداشتن کار هر آدم کم حوصله‌ای نبود. کار مردوار می‌طلبید. تا امروز این زمین تنها هندوانه داده بود امروز تازه زمزمه پسته کاری به گوش می‌رسید» (دولت‌آبادی، ۱۳۶۱: ۲۲۱).

بارت^۱ معتقد است که: «نویسنده کسی است که مسئله او زبان باشد و در زبان در جست‌وجوی ژرفا باشد» (دقیقیان، ۱۳۷۹: ۱۳۱). دولت‌آبادی با استفاده از زبان داستانی به طور غیرمستقیم فاصله طبقاتی را نشان می‌دهد. با این توضیحات می‌فهمیم زمین کدخدا در جای خوبی قرار دارد که به آب نزدیک است و از نظر وسعت نیز قابل توجه است. از جنبه فرهنگی نیز مشخص می‌شود که در روستا، فاصله طبقاتی و تبعیض وجود دارد و کدخدا به دلیل اینکه رئیس است، می‌تواند در بهترین خانه‌ها سکونت کند و اوضاع مالی او نیز از بقیه اهالی بهتر است.

مهم‌ترین عنصری که انسان‌ها را در یک جا گرد می‌آورد و تشکیل جامعه‌ای روستایی یا شهری می‌دهد، آب است. هر جا رودخانه یا چاه آب و قناتی باشد، کلنی انسانی تشکیل می‌شود. در این روستا نیز منبع مورد استفاده آب غیر از جویی که برای شست و شو به کار می‌رود، قنات است که رو به خشکی است:

– «داماد آقا ملک از صحبت خود با کربلایی دوشنبه راجع به خشک شدن قنات حرف می‌زند» (دولت‌آبادی، ۱۳۶۱: ۲۶).

۳-۳-۱-۱-۴. خانه‌ها

در خانه‌های روستایی ایرانی، خانه‌ها بر حسب نوع زندگی دارای امکاناتی از قبیل تنور برای پختن نان یا کندو برای نگهداری گندم و طویله برای نگهداری حیوانات هستند. دولت‌آبادی خانه سلوچ و کندویی را که برای غله آماده کرده است، این طور توصیف می‌کند:

---

1. Barthes, R.

- «کندوی نیمه کاره. پایه‌ها و لایه اول. خشکیده و ترک خورده. سرمای سخت ترکانده‌اش بود. سلوچ نیمه کاره رهایش کرده بود... دست از کار برای چی نکشد؟ وقتی بار نباشد، وقتی غله نباشد کند و برای چی؟» (همان: ۱۴)

به علت فقر خانواده و نداشتن گندم برای ذخیره، کار کند و نیمه تمام مانده است. خانه کدخدا دارای جای مخصوصی به اسم کندو خانه است:

- «مرگان رسید و دیگچه را برداشت نرم و مراقب بالای سر برد ته دیگچه را روی سر جابه‌جا کرد و هموار و روان رو به اتاقی که درش زیر پله‌ها باز می‌شد رفت. این اتاق کندوخانه بود. جایی که مسلمه ماست و قیماق از شیر می‌گرفت» (همان: ۲۲).

خانه‌های روستایی دارای معماری خاصی هستند. در معماری ایرانی، هشتی بخشی از خانه است که بین در خانه و محیط داخلی فاصله می‌اندازد «قسمتی از خانه که پشت دروازه واقع و غالباً هشت گوش است» (دهخدا: ذیل واژه):

- «مرگان دمی همچنان ماند و پس آرام به هشتی خزید و در گوشه‌ای کنار آستانه در نشست» (همان: ۱۷).

- «مرگان از کنج هشتی برخاست و سلام گفت» (همان: ۱۸).

در خانه چوبی است و دولت‌آبادی غیر مستقیم با نشان دادن پوسیدگی در چوبی خانه کربلایی صفی آن را نشان می‌دهد:

- «کربلایی دوشنبه ریشش را خاراند لحظه‌ای خاموش ماند پس بی آن که حرفی بزند انگشت‌های کلفت و کج و کوله‌اش را روی در بزرگ و موربانه خورده گذاشت. در با صدای سرد و خشکی گشوده شد و کربلایی صفی قدم به هشتی سنگفرش گذاشت و با گام‌هایی آرام به حیاط رفت» (همان: ۱۷).

توصیف در و نحوه باز شدنش نشان از کهنگی آن و خورده شدن توسط موربانه‌ها دارد.

توصیف خانه‌ها در این رمان نشان می‌دهد که خانه کدخدا دارای امکانات بیشتری است و این را با بردن مرگان به مکان‌های مختلف خانه از قبیل طویله و کندوخانه نشان می‌دهد.

- «برخی خانه‌ها دارای در بزرگ تری است برای عبور حیوانات درشت مثل شتر» (همان: ۳۵).

۳-۴. شرایط زندگی

۳-۴-۱. وسایل و امکانات زندگی

امکانات زندگی در شهر و روستا کاملاً متفاوت است و در کشورهای مختلف نیز می‌توان تفاوت‌هایی را بین آن‌ها یافت. برای مقایسه امکانات زندگی در دو کشور با تفاوت اقلیمی باید به شرایط آب و هوایی نیز توجه داشت.

الف. صد سال تنهایی

۳-۴-۱-۱. ظروف آب و خوراک

وسایل زندگی در صد سال تنهایی فقط نام برده می‌شوند و کارایی آن‌ها ذکر نشده است. وسایل آشپزخانه دارای کارایی مشخص است:

- «اهالی دهکده که می‌دیدند همه پاتیل‌ها و قابلمه‌ها و انبرها و سه پایه‌ها از جای خود به زمین می‌افتد سخت حیرت کرده بودند. تخته‌ها با تقلای میخ‌ها و پیچ‌ها که می‌خواست بیرون ببرد جیر جیر می‌کرد» (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۱)

کاربرد ادبی ابزارهای اینچنینی در رمان اغلب به همین شکل برای نشان دادن حوادث خارق‌العاده است، نه برای نشان دادن فرهنگ استفاده از این ابزار. به نظر «کارپنتیر»^۱ این نوع اتفاقات در اروپا شگفت آور محسوب می‌شود، اما در آمریکا به علت وفور افسانه‌های قدیمی، بخشی از واقعیت شمرده شده و چندان عجیب نیست. به عقیده این نویسنده کوبایی، شگفتی‌های حقیقی در واقعیت آمریکا نهفته است و در واقع شگفتی‌ها مقابل چشمان هستند و نیازی به آفریدن آن‌ها نیست (حق روستا، ۱۳۸۵: ۸)

---

1. Carpentier, A.

- «در جایی هم از دیگری صحبت می‌شود که در وسط میز قرار دارد و با نگاه آتورلیانو^۱ بر زمین می‌افتد» (مارکز، ۱۳۵۶: ۲۲).

کوزه نیز در این رمان جایگاهی دارد، زیرا اهالی این روستا نیز آب را در کوزه نگهداری می‌کنند. در جایی اشاره می‌شود که اوسولا اولین بار پس از قتل پرودنسیو آگیلار^۲ او را در کنار کوزه آب دیده است و شب‌های دیگر هم او را در حالی که می‌خواست با آب کوزه زخمش را بشوید، می‌بیند.

- «ترحم زن به مرحله‌ای رسید که وقتی باز مرده را دید که در کوزه‌ها را برمی‌دارد منظور او را فهمید. در تمام خانه کوزه آب گذاشت» (همان: ۲۸).

صحبت از وسایل خانه و زندگی در همین حد، نشان‌دهنده فرهنگی است که در این دوره در آمریکا حضور دارد.

و فور این نوع حوادث را که در این رمان به این شکل جلوه کرده می‌توان تحت تأثیر عقاید سرخپوستان نیز دانست که «فرهنگ و افسانه‌های قومی آنان سبب بیداری و خودآگاهی این اقوام نسبت به فرهنگ خود و کشف دوباره آن‌ها شده است» (داد، ۱۳۸۳: ۲۵۸).

ب- جای خالی سلوچ

۳-۱-۴-۲. ظروف آب و خوراک

دولت‌آبادی در رمان خود ظروف را مهم جلوه داده، زیرا این ابزار علاوه بر استفاده خانگی، نوعی کالای قابل تبدیل به پول نقد محسوب می‌شود و بخشی از تجهیزیه زنان است. ظروف در ایران گذشته شامل ابزار مسی بوده است که به عنوان تجهیزیه به دختران می‌دادند و دارای ارزش زیادی است و با کالاهای دیگر نیز مبادله می‌شود. سالار از مرگان می‌خواهد در ازای گندمی که به سلوچ داده، مس‌آلات او را بردارد.

---

1. Aurlianow
2. Agilar, P.

- «سالار با دیگ و تاس و مشربه‌ای که به دست داشت به سوی در هجوم برد. مرگان از پشت سر به سالار پرید، مندیل او را از سر کشید و به ته اتاق پراند. سالار برگشت، مرگان بال قبای او را گرفت، سالار ناچار از این شد که دیگ و تاس و مشربه را به سویی بیندازد و با مرگان گلاویز شود» (دولت آبادی، ۱۳۶۱: ۳۱-۳۲).

بخشی دیگر از این ظروف را سالار نام می‌برد:

- «دست میان مس‌ها برده شده. من خودم دیده بودم. دیگچه، غلف بزرگ، مشربه حمام و تاس و دوری، بادیه‌های کعب دار با یک مجمعه سی سیری» (همان: ۷۸).

در اینجا شخصیت مرگان و اهمیت ظروف برای وی مشخص می‌شود. «شخصیت در داستان بازتاب تصورات و اندیشه نویسنده است و نویسنده با خلق اشخاص زنده و دقیق از محیط پیرامون خود و وارد کردن آن‌ها در دنیای داستان خود، سعی می‌کند که اثرش با مخاطبان رابطه‌ای تأثیرگذار، جذاب و ماندنی‌تر برقرار کند» (میر صادقی، ۱۳۸۰: ۸۷).
مرگان برای حفظ این وسایل با سالار درگیر شده حتی قصد کشتن او را می‌کند؛ به طوری که کدخدا و سایر اهالی ده به خانه می‌ریزند و جلوی او را می‌گیرند. این ابزار مسی کل سرمایه خانواده فقیر روستایی را تشکیل می‌دهد که به خاطر آن حاضرند بمیرند یا آدم بکشند.

عباس نیز به خاطر همین وسایل اندک با خواهر و مادرش درگیر شده و خواهر را کتک زده، تهدید می‌کند. نوع زندگی، بچه‌های این خطه را سخت کرده است و می‌خواهند از هر چیز نهایت استفاده را ببرند. وقتی عباس می‌بیند مادرش حاضر نیست مس‌ها را جای طلبشان به سالار بدهد از رویه‌ای که مادر در پیش گرفته تقلید می‌کند و انبری که از سالار گرفته‌اند، پس نمی‌دهد.

۳-۴-۲. سایر امکانات در صد سال تنهایی

یکی از ویژگی‌های روستا، وفور پرندگان است و امکاناتی که برای به دام انداختن و نگهداری آن‌ها استفاده می‌شود غالباً وسایلی ابتدایی است. خوزه آرکادیو برای اینکه پرنده‌ها را به دام بیندازد و نگهداری کند از تله و قفس استفاده می‌کند. این ابزارها ممکن است برای شکار پرندگان خوراکی هم استفاده شود.

نهانگاه‌ها در روستا عبارت از صندوقچه‌هایی که در خانه نگهداری می‌شود و در آن لباس و ظروف و گاه اشیاء قیمتی وجود دارد که مربوط به نسل‌های پیشین است. در این رمان به این دو جایگاه اشاره شده است. اورسولا سکه‌های طلایش را هم در صندوق گذاشته و هم در زیر خاک پنهان کرده است:

– «آن سه سکه قسمتی از یک صندوق سکه طلا بود که پدرش با یک عمر صرفه‌جویی و از خودگذشتگی اندوخته بود و او آن را زیر تخت خاک کرده بود تا در فرصتی مناسب سرمایه‌گذاری کند» (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۲).

ننو از وسایل خواب است که شخصیت‌های مارکز از آن استفاده می‌کند. این وسیله کمی بالاتر از زمین به دو درخت بسته می‌شود و اغلب در فضای باز از آن استفاده می‌شود. برای خوابیدن بچه‌ها هم از چنین وسیله‌ای استفاده می‌شود:

– «حتی آمارانتا هم در سبد کوچک خود که از شاخه‌های کوچک بید بافته شده بود خوابیده بود» (همان: ۳۸).

امکانات دارویی در روستا محدود است و اغلب از عناصر گیاهی و داروهای خانگی استفاده می‌شود. پرودنسیا آگیلار بعد از قتلش در حالی دیده می‌شود که از علف‌ها برای زخمش ضماد درست می‌کند:

– «پرودنسیا آگیلار را در حمام دید که دید که داشت با علف خیس خون دلمه بسته روی گردنش را می‌شست» (مارکز، ۱۳۵۶: ۲۸).

– «اورسولا وقتی گمان می‌کند بچه‌هایش کرم دارند به آن‌ها داروی بدمزه‌ای از تخم کرم کوبیده شده می‌دهد که منجر به کرم انداختن می‌شود» (همان: ۳۴).

امکانات سفر و مهاجرت نیز محدودیت دارد. در این رمان وسیله‌ای برای سفر کردن نیست و افراد با پای پیاده مسافرت می‌کنند. وسیلهٔ باربری قاطر است که بیشتر برای حمل وسایل استفاده می‌شود:

- «با وجود اینکه سفر در آن زمان به پایتخت تقریباً ناممکن بود خوزه آرکادیا تصمیم داشت به محض احضار از طرف مقامات نظامی به پایتخت برود» (همان: ۱۳).

کجاوه نیز از وسایل سفر است که توسط آدم‌ها کشیده می‌شود:
- «همراه او یک زن هم آمده بود که از شدت فربهی چهار مرد سرخپوست کجاوه‌وار او را روی یک صندلی بر دوش می‌کشیدند» (همان: ۵۱).

نیزه نیز وسیله‌ای است که در صد سال تنهایی استفاده می‌شود. نیزه‌ای که اجداد خوزه آرکادیو با آن به شکار ببر می‌رفتند و وی از آن برای کشتن پرودنسیا استفاده کرده است (همان: ۲۶).

ب- جای خالی سلوچ

در خانه سلوچ هم دولابچه و صندوقچه وجود دارد که در آن ظروف و لباس نگه می‌دارند:
- «هاجر به چابکی مس‌ها را برداشت و درون دولابچه جا داد» (دولت‌آبادی، ۱۳۶۱: ۴۱).

خاک نیز جای مناسبی برای پنهان کردن است. مرگان و هاجر برای در امان ماندن مس‌ها از دست سالار آن‌ها را به بیرون از آبادی برده در جایی زیر خاک پنهان می‌کنند. در خانه‌های روستایی ایران جای خواب در داخل خانه یا در پشت بام و حیاط است. در این رمان که بیشتر در زمستان می‌گذرد از کرسی و لحاف نام برده شده است:

- «مرگان پیش آمد و پایین پای پسر نوروز زانو زد و دست‌هایش را زیر کرسی فرو برد و صورتش را در گرمای لحاف مالانند. حالا پشتش خم شده و استخوان تیره پشتش از زبر پیراهن کرباس به عینه پیدا بود» (همان: ۲۴).

در جای خالی سلوچ، هم امکانات دارویی شامل گیاهان و علف‌های صحرائی است:

- «مرگان» از سوراخ سمبه‌هایی که تنها مادران خانه به آن‌ها آشنا هستند دو سه جور علف خشک بیرون آورد در هم کفمال کرد و به کتری ریخت تا بجوشاند و بخورد ابر او بدهد» (همان: ۷۲).

- «جوشانده گل خطمی و بنفشه و فلوس را به دهان پسر می ریخت» (همان: ۷۳).

- «مرگان برای کبودی بدن دخترش که در شب عروسی با علی گناو آسیب دیده مرهم درست می کند» (دولت آبادی، ۱۳۶۱: ۳۵۴).

در روستای زمینچ نیز مردم یا با پای پیاده یا با حیوانات بارکش سفر می کنند. مرگان رفتن سلوچ را با پای پیاده در ذهن خود می آورد. از جمله امکاناتی که در رمان دولت آبادی نام برده شده تنور است که برای پخت نان استفاده می شود.

- «سلوچ در آخرین روزهای اقامت در خانه لب تنور می خوابیده است» (دولت آبادی، ۱۳۶۱: ۹).

پوزه بند هم وسیله ای است که برای حیوانات به کار می رود و این زمانی است که می خواهند حیوان را از خوردن باز دارند. مسلمه از مرگان می خواهد که برای جدا کردن گوساله از پستان گاو پوزه بند به او بزند:

- «آن پوزه بند را از سر میخ وردار بیار بزن به پوزه ش. آنجاست آن کنج بیخ چراغ موشی» (همان: ۲۱).

در اینجا از وسیله روشنایی به نام چراغ موشی هم نام برده می شود. در این زمان روستاها برق ندارند و از چراغ یا پریموس استفاده می کنند.

۳-۵. مشاغل

مشاغل روستائیان بسته به نوع آب و هوا و شرایط اقلیمی در جاهای مختلف تفاوت دارد؛ در برخی روستاها دامداری رایج است و برخی دیگر کشاورزی و در مواردی هر دو شغل وجود دارد. در روستا ممکن است اهالی دارای مشاغل دیگری هم باشند. کارهایی مثل ساخت تنور، خانه سازی، چاه کنی، خشت مالی، هیزم کشی و ... .

الف- صد سال تنهایی

مارکز در صد سال تنهایی از مشاغل روستائیان سخنی نگفته است و مشخص نیست این افراد چطور گذران می کنند. در این رمان دوره گردان کولی را می بینیم که گاهی در

دهکده پیدا می‌شوند و اجناس خود را می‌فروشند (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۱، ۱۲، ۲۴ و...). دوره گردی به عنوان یک شغل در این اقلیم پذیرفته شده است. اهالی به پرورش حیوانات و کشاورزی هم اشتغال دارند که به تهیه‌ی مایحتاج خود آن‌ها می‌انجامد و اجناس کولی‌ها را نیز به معاملات پایاپای از آن‌ها می‌خرند، زیرا پولی در بساط ندارند. خوزه آرکادیو برای خرید اجناس کولی‌ها یا حیوان‌ها را مبادله می‌کند یا از صندوق سکه‌های طلای اورسولا برمی‌دارد. با این حال مشخص است که مشغولیات اهالی این روستا نیز همانند روستاهای دیگر پرورش دام و کشاورزی در حد محدود و مصرف خانواده است.

- «اورسولا و بچه‌ها در باغچه درخت موز و سنجد و بوته‌های چغندر و سیب زمینی و بادمجان می‌کاشتند و پشتشان از شدت خستگی راست نمی‌شد» (همان: ۱۳).

- «آرکادیو هم وقتی با ربکا ازدواج می‌کند در زمینی که کنار خانه است کار می‌کند» (همان: ۸۸).

روی هم رفته مبحث شغل در این کتاب برجسته نیست، زیرا نویسنده نیازی به بازگویی آن نداشته است. هدف مارکز بیان جزئیات نیست و به آن هم نمی‌پردازد و رمان را با سرعتی زیاد پیش می‌برد که بسیاری از جزئیات در آن گم می‌شود.

ب- جای خالی سلوچ

دولت‌آبادی از مشاغل زیادی در این رمان نام برده است که اکثر آن‌ها را سلوچ انجام می‌دهد. کار اصلی اهالی کشاورزی است و برخی نیز دامدارند، اما کسانی که فاقد زمین و دام هستند یا باید روی زمین دیگران کار کنند یا به کارهایی مثل چاه‌کشی، تنور مالی، خشت مالی، قالی بافی، ... بپردازند.

مهم‌ترین شغل برای اهالی، کشاورزی است به همین جهت زمین دارای تقدس است:

- «مرگان برای ای که بتواند زمینی که بر آن کار می‌کرده حفظ کند با صاحب زمین و حتی با بچه‌هایش درگیر می‌شود و می‌خواهد به هر قیمتی آن را حفظ کند با این وجود موفق نمی‌شود و زمین را از او می‌گیرند» (دولت‌آبادی، ۱۳۶۱: ۴۱۸)

- «سلوچ تنور مال، سلوچ مقنی، سلوچ لاروب، سلوچ دروگر، سلوچ تاق زن، سلوچ پشته کش، سلوچ نجار، سلوچ نعل بند» (همان: ۱۱).

همه این مشاغل مربوط به روستاست که برای تعمیر خانه‌ها یا ابزار شغلی مورد استفاده است. کشاورزی و امور مربوط به آن نیز از شغل‌های مهمی است که افراد خرده پا انجام می‌دهد. بچه‌های سلوچ پس از فصل پنبه‌چینی برای کندن چوب پنبه به سر زمین‌ها می‌روند و پشته‌های جمع کرده را می‌فروشند که از آن‌ها برای سوخت حمام یا نانوایی استفاده می‌شود.

- ابراو «در سماجت کار کنه‌ای بود به کار که می‌چسبید با آن یکی می‌شد. روی ساقه پنبه چوب که می‌خمید به زنبوری می‌مانست که روی برگ گلی بال گشاده و نیش در آن فرو برده باشد. می‌مکید می‌مکید شیره گل را شیره کار را می‌مکید. انبر انگار ناخن‌های او بود و پنبه چوب انگار خاری که در پایش فرو نشسته است» (همان: ۴۵).

- عباس هم وقتی می‌بیند در خانه نانی موجود نیست برای دستیابی به پول به فکر فروش پشته چوبی می‌افتد که قرار است از روی زمین جمع کند: «پس امروز پشته چوبم را می‌فروشم. می‌برم میان قلعه و می‌فروشم» (همان: ۱۸).

- یکی از شغل‌ها خشک کردن تپاله گاو است هاجر می‌گوید که همراه مادرش دنبال این کار رفته‌اند (همان: ۸۴).

- شغل دوره‌گردی نیز برای فروش اجناسی که در روستا موجود نیست رایج است و عباس زمانی همراه دایی‌اش به این کار اشتغال داشته و اجناسی چون: کله قند و چای، سنجاق قفلی، سوزن خیاطی، آبنبات پارچه و الگوی را در دهات می‌فروخته‌اند (همان: ۹۱).

اطلاعاتی که دولت آبادی در این رمان از مشاغل آورده نشان از اوضاع بد اقتصادی اهالی روستا و همچنین سیاست‌های غلط مسئولین می‌دهد که نتوانسته‌اند برای روستائیان محیط امن شغلی ایجاد کنند که مطابق جغرافیای روستا باشد و پراکندگی شغلی ایجاد نکند. در این رمان مشخص است که روی آوردن به برخی مشاغل از روی بدیاری و نداشتن امکانات کار روی زمین و نگهداری دام است.

۳-۶. ابزار کار

الف - صد سال تنهایی

چنانکه گفتیم در صد سال تنهایی مشاغل برجسته نیستند؛ بنابراین، ابزار شغلی هم بیان نشده است. ابزار شغلی متناسب با کارهایی که انجام می‌گیرد، تهیه می‌شود. در روستاها به علت نبود وسیله حرکتی از حیوانات بارکش استفاده می‌شود. قاطر از حیواناتی است که در شرایط سخت می‌تواند خوب کار کند، اما گویا این حیوان در ماکوندو از اعتبار زیادی برخوردار نیست و صحبتی از او نمی‌شود جز در موقعی که خوزه آرکادیو «قاطرش را به اضافه چند بزغاله» با دو شمش آهن ربا معامله می‌کند (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۲).

در یک مورد هم خوزه آرکادیو برای رساندن نامه‌هایش به مقامات از جاده‌هایی عبور می‌کند تا آن‌ها را به قاطرهای پست برساند (مارکز، ۱۳۵۶: ۱۳).

با توجه به هدف مارکز در این رمان، انتظار نمی‌رود بیش از این به ابزار کار پرداخته باشد. در این رمان شغل اهالی مطرح نیست، زیرا همه شبیه به هم و با شرایط یکسان هستند و اختلافی در نوع زندگی با هم ندارند و فقیر و غنی میان آن‌ها مشخص نیست.

ب- جای خالی سلوچ

برخلاف مارکز، دولت آبادی مشاغل را برجسته کرده و ابزار کار نیز به تبع آن دارای اهمیت شده است. ابزار کار در جای خالی سلوچ شامل ابزار ابتدایی و پیشرفته است. به همین دلیل زمانی که کشاورزی مکانیزه می‌شود بسیاری از کار بیکار می‌شوند. جای خالی سلوچ بیانگر تغییر موقعیت خانواده‌های روستایی است. در اثر اصلاحات ارضی و تکه تکه شدن زمین‌ها، خانواده‌های فقیر روستایی، ابزار، امکانات و توانایی کار کردن روی زمین را نداشتند و به همین دلیل یا زمین‌هایشان را به بهای اندک می‌فروختند و یا آن‌ها را رها می‌کردند و به شهرها می‌آمدند. البته در شهرها هم برای آن‌ها جایی نبود و بدین ترتیب آنان مجبور می‌شدند در گروه محرومان و گرسنگان حاشیه معادن و کارخانه‌ها بپیوندند. - پدر سلوچ فقط یک بیلچه تنور مالی برایش به ارث گذاشته است (دولت آبادی، ۱۳۶۱: ۷۹).

افراد عادی روستا دارای امکاناتی محدود مثل قاطر برای باربری و انبر و بیلچه برای کشاورزی هستند که اغلب در اثر کار زیاد ناکارآمد می‌شود.

- انبر خانه سلوچ خراب شده و ابراو بهانه می‌گیرد، سالار به ابراو می‌گوید که برو در خانه‌شان به زنش بگویند دسته کوتاه را از «پرخو»^۱ بردارد به او بدهد (همان: ۳۶).
قاطر وسیله‌ای مهم است که در روستا بار اهالی را بردوش دارد و سخت کار می‌کند:
- «قاطر پاهای در باتلاق گیر کرده. جان می‌کند و می‌گذشت» (همان: ۹۷).

از وسایلی چون «بیل و منگال و دستکاله و علفتراش» (همان: ۱۱) و «بیل کهکینی» (همان: ۴۲) نیز نام برده می‌شود. اغلب این ابزارها برای کشاورزی به کار می‌رود و نشان‌دهنده شغل غالب اهالی روستاست.
ابزارهای پیشرفته کشاورزی بعدها به ده می‌آید. یکی از آن‌ها ماشین مکینه است:
- «همراه پاییز، مکینه آمد» (همان: ۴۰۸).

- تراکتور نیز همراه با مکینه می‌آید (همان: ۴۱۶).

مکینه نیز وسیله‌ای است که برای شخم زدن زمین استفاده می‌شود که از سوی کار را ساده کرده و از سوی دیگر برخی را از کار بیکار می‌کند.
دولت آبادی در این رمان سیر پیشرفت ابزاری و همچنین تأثیر اصلاحات ارضی را نشان داده به همین جهت تکامل ابزارها و مهاجرت جوانان به شهر را برجسته کرده است.

بحث و نتیجه‌گیری

با مقایسه دو رمان «صد سال تنهایی» مارکز و «جای خالی سلوچ» دولت آبادی مشخص می‌شود زندگی روستایی در همه سرزمین‌ها دارای شرایط یکسانی است، اما نحوه تعامل انسان‌ها با آن تحت شرایط آب و هوایی و فرهنگی متفاوت است. مکان دهکده در هر دو رمان دارای جغرافیای بکری است که دست بشر کمتر در آن تصرف کرده است. در رمان دولت آبادی مسئله زمین و استفاده از آن پررنگ‌تر از اثر مارکز است. مارکز بیشتر روی دهکده و کلیت آن تمرکز دارد و اینکه برای اهالی تقدس دارد و حاضر به ترک آن نیستند و این مکان کم‌کم تبدیل به شهری پیشرفته می‌شود. بنابراین، در این دو رمان این تفاوت وجود دارد که زمین در یکی محل زندگی است که کلیه امکانات در آن قرار دارد و در

۱. دستدان، خرت و پرت.

دیگری منبع درآمدی است که جزوی از زندگی شده است و بدون آن نمی‌توان زندگی کرد. شباهت نیز در اینجاست که شخصیت‌های هر دو رمان حاضرند برای حفظ مکان، جان خود را از دست بدهند.

مارکز جدال اهالی را برای به دست آوردن ابزار یکدیگر نشان نمی‌دهد و اهالی این روستا بده بستانی که منجر به جدال بشود، ندارند. در رمان دولت‌آبادی جدال زیادی در میان اهالی وجود دارد و علت آن این است که فاصله طبقاتی در این روستا زیاد است. در رمان مارکز اهالی ماکوندو همه با هم دهکده را بنا کرده‌اند حتی خانه‌هایشان شبیه هم است و ارباب و رعیتی وجود ندارد و هر کس برای خودش تکه زمینی دارد که از قبل آن زندگی می‌کند.

فاوت دیگری که در این میان وجود دارد در عدم دل‌کندن از دلبستگی‌هاست. شخصیت‌های دولت‌آبادی این ویژگی را دارند و به هیچ قیمتی نمی‌خواهند دارایی اندک خود را حتی به طلبکاران بدهند، اما شخصیت‌های مارکز به سادگی از کنار این مسائل می‌گذرند.

در رمان دولت‌آبادی در زمان حیات روستا آغاز می‌شود و تعادل در آن برقرار است و پس از آن اتفاقی می‌افتد که تعادل را برهم می‌زند و اتفاقاتی را پدید می‌آورد که در پرتو آن بسیاری از ویژگی‌های مردم منطقه و عواملان سیاسی و اجتماعی آشکار می‌شود. اما در صد سال تنهایی حادثه‌ای که اتفاق می‌افتد و موجب کوچ تعدادی از جوانان می‌شود، مسئله‌ای فرهنگی است و ارتباطی به سیاست ندارد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Hossein Khorshidi

<http://orcid.org/0000-0002-7995-4551>

Reza Fahimi

<http://orcid.org/0000-0001-5498-9887>

Reza Heidari

<http://orcid.org/0000-0002-5813-2992>

منابع

آذر، امیر اسماعیل. (۱۳۸۷). تأثیر ادبیات ایران در ادبیات جهان. تهران: نشر سخن.

امین مقدسی، ابوالحسن. (۱۳۸۶). *ادبیات تطبیقی*. چاپ اول. تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.

انوشه، حسن. (۱۳۷۶). *فرهنگ‌نامه ادبی فارسی، دانش‌نامه ادب فارسی*. تهران: انتشارات سازمان چاپ و انتشارات.

بزرگ چمی، ویدا. (۱۳۸۷). *کلیت ادبیات تطبیقی. نامه انجمن*، (۳۰)، ۱۴۱-۱۵۶.

پرهام، سیروس. (۱۳۶۲). *رنالیسم و ضد رنالیسم در ادبیات*. تهران: انتشارات آگاه.

جعفری، محمد. (۱۳۸۰). *ادبیات اقلیمی. کتاب ماه ادبیات و فلسفه*، (۱)، ۱۴۰-۱۴۵.

چهلتن، امیر حسین. (۱۳۸۰). *ما نیز مردمی هستیم، گفت و گو با محمود دولت‌آبادی*. تهران: نشر چشمه.

حق روستا، مریم. (۱۳۸۵). *تفاوت میان رنالیسم جادویی و رنالیسم شگفت‌انگیز و نقش زاویه دید در آن‌ها با بررسی آثار گابریل گارسیا مارکز و آخو کارپنتیر. پژوهش زبان‌های خارجی*، ۱۱(۳۰)، ۱۷-۳۴.

داد، سیما. (۱۳۸۳). *فرهنگ اصطلاحات ادبی*. تهران: انتشارات مروارید.

دقیقیان، شیرین دخت. (۱۳۷۱). *منشأ شخصیت در ادبیات داستانی*. تهران: انتشارات شیرین دخت.

دولت‌آبادی، محمود. (۱۳۶۱). *جای خالی سلوچ*. چاپ دوم. تهران: نشر نو.

کادن. جی. ای. (۱۳۸۰). *فرهنگ توصیفی ادبیات و نقد*. ترجمه کاظم فیروزمند. تهران: انتشارات شادگان.

گری، مارتین. (۱۳۸۲). *فرهنگ اصطلاحات ادبی*. ترجمه منصوره شریف زاده. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

مارکز، گابریل گارسیا. (۱۳۵۶). *صدسال تنهایی*. ترجمه بهمن فرزانه. چاپ سوم. تهران: انتشارات امیرکبیر.

ناصر، محسنی‌نیا. (۱۳۹۳). *ادبیات تطبیقی در جهان معاصر*. تهران: انتشارات علم و دانش.

مقدادی، بهرام. (۱۳۷۸). *فرهنگ اصطلاحات نقد ادبی*. تهران: انتشارات فکر روز.

میر صادقی، جمال و میر صادقی، میمنت. (۱۳۷۷). *واژه‌نامه هنر داستان‌نویسی*. تهران: انتشارات کتاب مهناز.

میر صادقی، جمال. (۱۳۸۲). *داستان‌نویس‌های معاصر نام آور ایران*. تهران: انتشارات اشاره.

ندا، طه. (۱۳۸۴). *ادبیات تطبیقی*. ترجمه حجت رسولی. تهران: آوام. تهران: نشر نی.

نجفی، ابوالحسن. (۱۳۵۱). *ادبیات تطبیقی چیست؟. ماهنامه آموزش و پرورش*، ۴۱(۷)، ۴۳۵-۴۸۸.

یوست، فرانسوا. (۱۳۸۷). *ادبیات تطبیقی، نظریه‌ای جدید در ادبیات*. ترجمه علیرضا انوشیروانی. *نشریه اندیشه و هنر*، (۱۳ و ۱۴)، ۵۱-۶۰.

References

- Abrams, M. (1990). *A Glossary of Literary Terms*. Six edition. Ithaca, New York State: Cornell University
- Azar, A. I. (2009). *The Influence of Iranian Literature on World Literature*. Tehran: Sokhn. [In Persian]
- Amin Moghdisi, A. (2008). *Comparative Literature*. first edition. Tehran: University of Tehran Publishing and Printing Institute. [In Persian]
- Anousheh, H. (1998). *Persian Literary Dictionary, Persian Literary Dictionary*. Tehran: Printing and publishing organization. [In Persian]
- Bozorg Chami, V. (2009). Comparative Literature as a whole. *Association Letter*, (30), 141-156. [In Persian]
- Chiheltan, A. H. (2002). *We are also People, a Conversation with Mahmoud Dolatabadi*. Tehran: Cheshme. [In Persian]
- Dadd, S. (2004). *Dictionary of Literary Terms*. Tehran: Marvarid. [In Persian]
- Dakhian, Sh. D. (1993). *Origin of Character in Fiction*. Tehran: Shirin Dekht. [In Persian]
- Dolatabadi, M. (1983). *Jai Khali Seluch*. Ch2. Tehran: New Publishing House. [In Persian]
- Gray, M. (2012). *Dictionary of Literary Terms*. translated by Mansoura Sharifzadeh. Tehran: Research Institute of Humanities and Cultural Studies. [In Persian]
- Haq Rusta, M. (2006). The Difference between Magical Realism and Amazing Realism and the role of Perspective in them by Examining the Works of Gabriel García Márquez and Alejo Carpentier. *Foreign Languages Research Journal*, 11(30), 17-34. [In Persian]
- Jafari, M. (2010). Climate Literature. *the book of the month of Literature and Philosophy*, (1), 140-145. [In Persian]
- Kaden J. Oh you. (2002). *Descriptive Culture of Literature and Criticism*. translated by Kazem Firouzmand. Tehran: Shadgan. [In Persian]
- Marquez, G. G. (1978). *One Hundred Years of Solitude*. translated by Bahman Farzaneh. Ch3. Tehran: Amir Kabir. [In Persian]
- Mohseninia, M. (2013). *Comparative Literature in the Contemporary World*. Tehran: Alam and Danesh. [In Persian]
- Moqdadi, B. (2000). *Dictionary of Terms of Literary Criticism*. Tehran: Fekr Rooz. [In Persian]
- Mir Sadeghi, M. and Mir Sadeghii, M. (1999). *Dictionary of the Art of Story Writing*. Tehran: Mahnaz Book. [In Persian]
- Mir Sadeghi, J. (2004). *Iran's Famous Contemporary Storytellers*. Tehran: Reference. [In Persian]

- Neda, T. (2006). *Comparative Literature*. translated by Hojjat Rasouli. Tehran: Avam. Tehran: Ney. [In Persian]
- Najafi, A. (1973). What is Comparative Literature?. *Education and Development Monthly*, 41(7), 435-488. [In Persian]
- Perham, S. (2012). *Realism and anti-realism in Literature*. Tehran: Aghaz. [In Persian]
- Yost, F. (2007). *Comparative Literature, a new Theory in Literature*. translated by Alireza Anoushirvani. *Andisheh and Honar Magazine*, (13&14), 51-60. [In Persian]

استناد به این مقاله: خورشیدی، حسین، فهیمی، رضا و حیدری، رضا. (۱۴۰۲). مقایسه عناصر روستایی در جای خالی سلوچ محمود دولت آبادی و صد سال تنهایی گابریل گارسیا مارکز بر اساس مؤلفه‌های ادبیات اقلیمی. *متن پژوهی ادبی*، ۲۷، (۹۷)، ۲۳۵-۲۶۷. doi: 10.22054/LTR.2021.48376.2877

Literary Text Research is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.